Blogi

Taloudellinen hyvinvointi esillä OECD:n talouskasvatusverkostossa

Talousosaaminen | 10.01.2023 | Anu Raijas

KIRJOITTAJA

Anu Raijas
Talousosaamisen
neuvonantaja

OECD:n talouskasvatusverkostossa kiinnostuttiin koronapandemian aikana taloudellisesta hyvinvoinnista, josta monet maat tekevät nyt tutkimusta. Useiden maiden mielestä talousosopetukselle on erityinen tarve nyt myös nopean inflaation aikana.

Itävallan keskuspankki isännöi loppuvuodesta 2022 OECD:n talouskasvatusverkoston (OECD/INFE) kokousta, jossa keskusteltiin ajankohtaisista talousosaamisen teemoista. Itävaltaan tehtiin hiljattain ensimmäinen talousosaamisen strategia.

Itävallan keskuspankki: Talousosaaminen on keskeinen kansalaistaito

Itävallan keskuspankin talousosaamistoimissa on paljon Suomen Pankillekin tuttua. Talousosaaminen on pankin toiminnan yksi painopiste ja sitä pidetään olennaisena kansalaistaitona. Pankki haluaa vaikuttaa siihen, että kansalaiset tekevät omassa taloudessaan vastuullisia ja järkeviä taloudellisia päätöksiä. Talousongelmiin joutuminen halutaan ennaltaehkäistä. Talousosaamisen strategialla halutaan parantaa talousopetusta, ja eri toimijoille on laadittu toimintaohjeet, joiden avulla parannetaan talousopetuksen laatua ja vahvistetaan yhteisiä toimintasääntöjä. Itävallan keskuspankki valmistelee talousosaamiseen verkkoalustaa yhdessä OECD/INFEn kanssa. Pankki panostaa vaikutusten arviointiin, koska arvioinnin avulla voidaan paremmin määritellä, kuinka tehokasta talousopetus on.

Monet maat ovat kiinnostuneita lisäämään kansalaisten taloudellista hyvinvointia

OECD:n talouskasvatusverkostossa kiinnostuttiin koronapandemian aikana taloudellisesta

hyvinvoinnista. Monet maat tekevät aiheesta myös tutkimusta. Kanada ja Brasilia ovat olleet erityisen aktiivisia tällä alueella.

Kanada on ottanut taloudellisen hyvinvoinnin uuteen talousosaamisen strategiaansa. Kanadan tavoite on vahvistaa kansalaisten taloudellista selviytymiskykyä heidän toimiessaan digitaalisessa toimintaympäristössä. Naisten on todettu tutkimuksissa olleen miehiä heikommassa asemassa talousasioidensa hoitamisessa. Siksi naiset ovat uuden strategian fokuksessa ja erityisesti heidän taloudellista itseluottamustaan halutaan vahvistaa.

Brasilia on kehittänyt taloudellisen terveyden indeksin, jossa huomioidaan taloudellinen käyttäytyminen, kyvyt, taitavuus, turvallisuus ja vapaus. Koska subjektiivisen hyvinvoinnin tutkiminen on haastavaa, sen systematisointi nähdään tärkeänä. Myös perehtymistä taloudellisen hyvinvoinnin ja selviytymiskyvyn väliseen suhteeseen priorisoidaan. Taloudellisen hyvinvoinnin käsitteeseen kuuluvat kontrollin mahdollisuus sekä turvallisuuden ja vapauden tunteet. Olennaista on myös raha-asioihin liittyvä kuluttajapolitiikka, eli taloudellinen osallisuus, kuluttajansuoja finanssimarkkinoilla ja talousosaamisen tavoitteet.

Inflaatio on ajankohtainen teema monissa maissa

Talouskasvatusverkostoon osallistuvat maat ovat samaa mieltä siitä, että nopean inflaation aikana talousopetukselle on erityinen tarve.

Talousosaamista mittaavissa tutkimuksissa tietämys inflaation vaikutuksesta on yleisesti käytetty kysymys. **Yhdysvalloissa** tehdyssä tutkimuksessa reilu puolet ymmärsi, miten inflaatio vaikuttaa säästöihin. Inflaation ymmärtävät parhaiten miehet, vanhemmat ihmiset, korkeasti koulutetut, hyvätuloiset - eli he, joiden talousosaaminen on parhainta.

Italiassa Banca d'Italia on tutkinut inflaation vaikutuksia kotitalouksiin. Inflaatio vaikuttaa eniten pienituloisiin, jotka ymmärtävät inflaation vaikutukset hyvätuloisia huonommin. Keskuspankin sivustolla on inflaatiouutisia, erilaisia moduuleita rahasta ja hinnoista, tutkimusesittelyjä ja kyselyitä. Pankki on myös tuottanut materiaalia, jota jaetaan kansalaisille sidosryhmien ja kuluttajajärjestöjen välityksellä.

Espanjassa keskuspankki näkee, että nousevan inflaation tilanteessa keskuspankin rooli talousopetuksen toteuttajana korostuu. Pankki tuottaa tietoa kansalaisille ainakin seuraavissa teemoissa: henkilökohtainen taloussuunnittelu, säästöjen hallinta, ylivelkaantumisen riskit, asuntolainan vaikutukset ja varotoimet kulutusluotoissa. Pankin asiakasportaalissa kerrotaan inflaatiosta ja kuinka se vaikuttaa kansalaisiin.

Brasiliassa aikuisten talousopetusta järjestetään pankkien ja maksujärjestelmien välityksellä

tilanteissa, joissa heidät voidaan hyvin tavoittaa ja tunnistaa talousopille otolliset tilanteet. Ihmisten käyttämissä sovelluksissa löytyy erilaisia oman talouden testejä ja käytännön vinkkejä taloudenhallintaan. Lapset ja nuoret tavoitetaan koulujärjestelmässä. Brasilialla on hyviä kokemuksia julkisten ja yksityisten toimijoiden välisestä yhteistyöstä talousopetuksessa.

Meksikossa keskuspankin nettisivuilla on chat-robotti vastaamassa kansalaisten kysymyksiin inflaatiosta. Nettisivuilla on myös digitaalista materiaalia, mm. videoklippejä. Meksikossa on käytössä peli, jossa inflaatiopeikkoa pyritään tappamaan. Pelivalikoimassa on lisäksi hintaetsivä-peli ja nopeuspeli rahan hankkimisessa.

Suomen on hyödyllistä seurata muiden maiden toimia sen suhteen, kuinka kansalaisia voidaan tavoittaa talousosaamisen parantamiseksi. Suomella on hyvä maine talousosaamisen strategian luomisessa ja seuraavaksi meilläkin voi olla hyviä käytännön malleja muille jaettavaksi.

Asiasanat

inflaatio, OECD, talousosaaminen